

MARKTAANDEEL AUTOCHTOON BOSPLANTSOEN STIJGT

G.T.M. Grimberg

Voor het inmiddels tiende achtereenvolgende jaar schetst de auteur met het oog op het komende plantseizoen een beeld van marktsituatie van bosplantsoen. Er is evenals vorig jaar dit seizoen ruim voldoende kwaliteitsplantsoen beschikbaar voor aflevering. Autochtone bomen en struiken worden steeds beter leverbaar. Aan de biologische teelt van bosplantsoen wordt hard gewerkt. De verwachting is dat deze milieuvriendelijke teelt een vaste plaats in de boomkwekerijsector gaat innemen en dat afnemers steeds meer gaan kiezen voor en autochtoon plantsoen en biologisch geteeld.

Evenwichtige groei

Het groeiseizoen begon met een warme meimaand, maar voor veel vakantiegan- gers zal de zomer van 2000 als regen- achtig in het geheugen staan gegrift. De zomer had voldoende neerslag en kende geen lange droge perioden, waardoor de groei van alle soorten bos- plantsoen op de kwekerij evenwichtig was en zelfs doorging tot oktober. Het leverbare plantmateriaal is, met uitzon- dering van beuk, forser dan gemiddeld. Veel partijen tweejarige eik, die nor- maal veel in de maat 60-100 worden aangeboden, zitten nu in de maat 80- 120 met uitschieters naar 150 cm. Beuk heeft duidelijk te lijden gehad van de warme meimaand en heeft zich daar- door minder goed kunnen ontwikkelen.

Mooie eikenspillen

Het is opvallend dat in veel partijen eik extra zware planten voorkomen in de maat van rond 150 cm. Deze planten worden in de regel uitgeselecteerd en vervolgens als zogenaamde spillen doorgeteeld naar laanbomen. Deze planten zijn natuurlijk ook voor gewone aanplant in bos en landschap geschikt, zeker op plaatsen met een forse braam-, gras- en varenontwikkeling en een grote wilddruk. Daarbij komt dat dit grote plantmateriaal prijstechnisch inte- ressant kan zijn in vergelijking tot de duurdere op afstand geteelde spillen. Er staat momenteel 1-jarige, niet onder- sneden eik op de kwekerijen in de maat

60-100, terwijl normaal gesproken 1-jarige eik niet verder komt dan 30-50. De bijzondere lengtegroei is het gevolg van teelt op nieuwe, zwaar bemeste grond die voorheen een ander land- bouwkundig gebruik diende. De kans bestaat dat dit plantmateriaal op de markt komt en geleverd wordt aan afne- mers die slechts de lengtemaat als eis stellen. Het is niet aan te bevelen dit 1-jarig plantsoen te gebruiken omdat de kans op aanslag gering is. De planten hebben slechts 1 penwortel en onvol- doende zijwortels gevormd. Om misverstanden en teleurstellingen te voorkomen en verhaal mogelijk te maken, is het raadzaam om bij afleve- ring altijd naar het NAK-certificaat te vragen. Bij iedere partij van de soorten eik, es, beuk en zoete kers (de zoge- noemde verplichte soorten) dient dit certificaat meegeleverd te worden.

Van **zomereik** is plantmateriaal van de zaadgaard Bremerberg en van tal van goede selectieherkomsten beschikbaar.

Van **es** zijn de partijen iets onregelmati- ger gegroeid, maar dit is een bekend gegeven bij deze soort. Maten 60-80 en 80-120 zijn goed leverbaar. Herkomsten: Echteld en Dreumel, maar ook autochtoon.

De groei van **beuk** is vergelijkbaar aan vorig jaar. De maat 100-150 is schaars. Dat komt omdat deze maat bij tuincen- tra gewild is. Ongeveer 75% van de geteelde beuk vindt zijn afzet naar tuin- centra. Kwekers maken zich daarom

niet druk over goede herkomsten beuk. Slechts een klein deel van het beuken- aanbod is van een selectieherkomst, zoals Park 't Loo, Ede en Princenhage. Voor bosbouwkundig gebruik van beuk moet aan deze herkomsten de voorkeur worden gegeven. Kortom: op tijd er bij zijn, anders is de kans groot dat u een niet aanbevolen onbekende NL of bui- tenlandse herkomst krijgt met een twij- felachtige genetische kwaliteit.

Van **zoete kers** (boskriek) zijn momen- teel goede planten van de zaadgaard- herkomsten Vaartbos en Born lever- baar. Het overig loofboom- en struikso- rtiment is in voldoende mate in een goede kwaliteit leverbaar.

Momenteel is de vraag naar plantmate- riaal van **naaldboomsoorten** bijna tot het nulpunt gedaald. Een paar kwekers houdt de teelt van lariks, douglas, grove den en fijnspar nog in ere, overigens met op de beperkte vraag afgestemde hoeveelheden. Slechts voor fijnspar kan nog op een constante afzet worden gerekend en wel voor de kerstbomen- teelt.

Autochtone bomen en struiken beter leverbaar

Vorig jaar lieten we pessimistische geluiden horen over het leverbaar zijn van autochtoon plantmateriaal. Daarin is nu een sterke verbetering opgetre- den. Van bijna alle soorten is nu autochtoon plantmateriaal leverbaar. Voorheen werd het merendeel van de planten als 1a1 geteeld (2-jarig, op het zaaibed afgepend). Deze teeltwijze levert veel verlies aan planten op. Dat komt omdat in het algemeen dicht wordt gezaaid en daardoor een groot deel van de planten als onderslag op de kwekerij achterblijft en dus niet lever- baar wordt. Sinds het afgelopen jaar zijn de zaaibedden extra uitgedund en de planten die teveel waren zijn uitge- plant zodat deze als 1+1 (2-jarig ver- plant) kunnen worden afgezet. Het gevolg is dat tot 70% meer planten leverbaar is. Verder zijn de zaadoogstin- spanningen opgevoerd en de opkomst- resultaten sterk zijn verbeterd. Dit seizoen zijn er ook weer autochtone laanbomen leverbaar van onder andere

Volgens Pierre Domen is dit jaar autochtoon struikmateriaal beter beschikbaar. Foto: G.T.M. Grimberg.

zoete kers, wintereik, es, lijsterbes en steeliep (fladderiep) in de maten van 10-12 en 12-14. De laatste soort zelfs tot en met de maat 18-20.

Nog steeds is autochtoon plantmateriaal slechts verkrijgbaar bij SBB Dienstverlening, tel. 030-6926262 en BRONNEN, tel. 024-3601280.

Biologische teelt vraagt van kweker vakmanschap

De proef met de biologische teelt van bosplantsoen bij een viertal boomkwekers, die vorig jaar op initiatief van SBB is gestart, is dit jaar met enthousiasme voortgezet. De resultaten tot nu toe zijn hoopgevend. Het blijkt dat de planten kleiner blijven, maar daarentegen veel steviger zijn. De verwachting is dat de aanslag van deze planten in bos en landschap daarom goed zal zijn. Biologische kwekers mogen slechts een beperkt aantal biologisch toegelaten gewasbeschermingsmiddelen gebruiken en de onkruidbestrijding dient handmatig dan wel mechanisch uitgevoerd te

worden. Dat heeft uiteraard gevolgen. Niet iedere aantasting kan met succes worden bestreden, waardoor het uiteindelijk product er soms minder goed uitziet. Zo kan de eiktopgalmug niet effectief meer worden bestreden, waardoor aangevreten eindscheuten gaan vertakken en de planten geen doorgaande top meer hebben. Het is de vraag hoe erg dat is. Immers, als je eiken in het bos plant, kun je de topgalmug ook niet bestrijden. Daarbij komt dat een bossige groei van tijdelijke aard is, omdat een eik zich na verloop van tijd zichzelf herstelt doordat één scheut de hoofdscheut wordt.

De arbeidsintensievere teelt heeft gevolgen voor de prijs per plant. Een voorzichtige schatting leert dat we moeten rekenen op een gemiddeld 25% hogere prijs in vergelijking tot een traditionele teelt.

Vorig jaar is gestart met een 15-tal soorten. Inmiddels worden er zo'n 30 soorten biologisch geteeld. De toename zit hem voornamelijk in het aantal struiksoorten. Van zomereik en kardinaalsmuts is dit seizoen plantmateriaal

leverbaar, dat zowel autochtoon is als biologisch geteeld.

Volgend seizoen zal er naar verwachting substantieel meer biologisch geteeld bosplantsoen beschikbaar zijn. Voor de komende jaren zit een uitbreiding van de biologische teelt er in, wanneer er meer kwekerijgrond beschikbaar komt na een periode van omschakeling volgens de eisen van SKAL, de organisatie die de biologische teelt certificeert. En uiteraard moet er een voldoende vraag zijn voor dit teeltproduct. Het zal uiteindelijk afhangen van de afnemers van bosplantsoen of biologische teelt een succes wordt.

G.T.M. Grimberg werkt bij het EC-LNV, afdeling Bos. Met dank aan Jos Hendrixx (SBB), Henny Ketelaar (BRONNEN) en Pierre Domen (bos- en haagplantsoenkweker) voor hun bijdragen.